

DE CIRCULAIRE ECONOMIE EN VEILIGHEID EN GEZONDHEID OP HET WERK: BELEIDSADVIEZEN EN ACTIES VOOR BELANGHEBBENDEN

Met de Europese Green Deal heeft de EU een strategische langetermijnvisie geïntroduceerd om een hulpbronnefficiënte en concurrerende economie tot stand te brengen en tegen 2050 klimaatneutraal te zijn. In dit transitieproces moet de circulaire economie snel worden opgeschaald en gemainstreamd, en het gebruik van circulair materiaal zal de komende tien jaar moeten verdubbelen (Europese Commissie, 2020a). Hiervoor zullen ingrijpende veranderingen in technologieën, toeleveringsketens en bedrijfsmodellen noodzakelijk zijn. In de nieuwe industriestrategie voor Europa, die in maart 2020 is gepubliceerd, wordt de rol benadrukt die de Europese industrie in dit proces moet spelen (Europese Commissie, 2020b).

Wat de circulaire economie voor veiligheid en gezondheid op het werk zou kunnen betekenen tot 2040

Het Europees Agentschap voor veiligheid en de gezondheid op het werk (EU-OSHA) past al enkele jaren toekomstverkennde benaderingen toe als onderdeel van zijn missie om bij te dragen aan veiligere en gezondere werkomstandigheden in de EU. Met behulp van dergelijke benaderingen wordt gekeken naar veranderingen die in de toekomst kunnen plaatsvinden. Hierbij wordt nagegaan wat de gevolgen kunnen zijn voor veiligheid en gezondheid op het werk (VGW), met als doel beleidsvorming en bewustmaking te ondersteunen om werkgerelateerde ongevallen en slechte gezondheid te verminderen en veilige en gezonde werkomgevingen te verbeteren. In het kader van de derde cyclus toekomstverkenningen zijn de werkzaamheden gericht op de circulaire economie¹ en de effecten ervan op VGW, voornamelijk binnen de Europese context. In fase 1 van het project werden vier macrosenario's ontwikkeld die gericht waren op de circulaire economie en de effecten ervan op VGW tot 2040, waarbij sterk werd voortgebouwd op eerdere toekomstverkenningen van EU-OSHA. Zij vormen een reeks mogelijke uitkomsten voor de toekomstige arbeidsomstandigheden in de EU als resultaat van de circulaire economie en werden gebruikt ter bevordering van dialoog en reflectie over toekomstige mogelijkheden tijdens een reeks workshops voor belanghebbenden in 2022.

¹ Voor dit project hebben wij de door de Ellen MacArthur Foundation voorgestelde definitie van circulaire economie gevolgd: een circulaire economie is gebaseerd op de beginselen van het uitbannen van afval en vervuiling, het in gebruik houden van producten en materialen en het regenereren van natuurlijke systemen. Zie: <https://www.ellenmacarthurfoundation.org/circular-economy/what-is-the-circular-economy>

De roerige jaren 40 – volledig circulair en inclusief	Koolstofneutraliteit – maar dan gevaarlijk	Het hoofd boven water houden – in tijden van economische en milieucrisis	Regionale circulariteit – Europese scheidslijnen
De best verkopende producten in 2040 zijn producten diegene die “van wieg tot wieg” duurzaam en in sociaal en milieuopecticht “netto-positief” zijn.	In 2040 wordt met koolstofneutraliteit in Europa een mijlpaal bereikt. Maar er zijn ook minpunten: Milieuresultaten hebben de hoogste prioriteit gekregen, wat vaak ten koste is gegaan van de arbeidskwaliteit en de arbeidsomstandigheden.	Voor velen is in 2040 het hebben van een baan het belangrijkste – en niet wat die baan inhoudt. De meeste mensen hebben moeite het hoofd boven water te houden, waardoor er weinig aandacht is voor andere zaken, zoals niet het milieu, sociale rechten of arbeidskwaliteit.	In 2040 is het een algemeen gegeven dat: er goed wordt gezorgd voor werknemers in vast dienstverband, maar niet voor degenen met flexibel werk. Evenmin voor het milieu – circulariteit blijft meestal regionaal beperkt.

Illustratie met een overzicht van de vier scenario's.

De scenario's laten een breed scala aan toekomstige mogelijkheden zien² en bieden een vooruitblik op potentiële ingrijpende veranderingen in het arbeidsleven. De omstandigheden op het gebied van VGW zullen waarschijnlijk daarmee samenhangende veranderingen ondergaan en waarschijnlijk worden gekenmerkt door nieuwe en opkomende werkgerelateerde veiligheids- en gezondheidsrisico's. Een tijdige anticipatie op en identificatie van deze potentiële risico's biedt ruimte voor actie en een kans om het toekomstige VGW-landschap positief vorm te geven door proactieve beleidsbeslissingen te nemen.

Deze nota geeft een samenvatting van beleidsadviezen en acties voor specifieke belanghebbenden die uit de transversale reikwijdte van de vier scenario's naar voren kwamen. Hierbij worden thematisch verwante beleidsadviezen in inzetgebieden ondergebracht³; in deze beleidsnota is een kort overzicht opgenomen van de belangrijkste groene initiatieven op EU-niveau die beleidsoverschrijdende verspreiding ondersteunen.

Kernactie voor beleid: het betrekken van belangrijke groene initiatieven ter ondersteuning van beleidsoverschrijdende verspreiding

Bij de overgang naar een circulaire economie zullen tal van Europese agentschappen en groene EU-initiatieven in verschillende mate worden betrokken. Het opbouwen van een alomvattende, **op VGW gerichte alliantie om VGW op belangrijke gebieden te moderniseren en te versterken**, zou ervoor zorgen dat het werkgelegenheids- en sociaal beleid van de EU, de Europese pijler van sociale rechten, de Europese Green Deal en de duurzameontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties allemaal worden verwezenlijkt. Bovendien zouden hiermee de uitdagingen die voortvloeien uit de digitalisering en de veranderende werkomgeving en werkroosters, alsook demografische veranderingen en migratie, met succes worden aangepakt.

² Zie voor meer details het verslag over de macrosenario's op het gebied van de circulaire economie en de effecten ervan op VGW (EU-OSHA, 2021).

³ Voor een clustering van beleidsadviezen via groepen belanghebbenden verwijzen wij naar het fase 2-verslag over de toekomstverkenning naar de circulaire economie en de effecten ervan op VGW getiteld “Foresight Study on the Circular Economy and its Effects on OSH. Phase 2: Dissemination and Tailoring of Phase 1 Scenarios via Stakeholder Dialogue”.

Illustratie met een overzicht van enkele belangrijke groene EU-initiatieven ter ondersteuning van beleidsoverschrijdende verspreiding (in gewijzigde vorm overgenomen van Bruinen de Bruin e.a., 2022).

Beleidsadviezen en acties voor specifieke belanghebbenden

Actie	Specifieke taken	Belangrijkste belanghebbende(n) en andere relevante groepen belanghebbenden	Tijdscha ma
Bewustmaking	<ul style="list-style-type: none"> In sectoren die van cruciaal belang zijn voor de overgang naar een circulaire economie, moeten belanghebbenden zich sterk bewust zijn van veiligheids- en gezondheidskwesties (met name in de afvalverwerkingssector (FEPS, 2022)). Door het organiseren van evenementen en seminars voor het toelichten van relevante onderzoeksbevindingen voor het respectieve publiek, kunnen belanghebbenden op alle niveaus worden bereikt en bewust worden gemaakt van een veilige weg voorwaarts (EVV, 2021a). Het is van belang dat ontwikkelingen worden gezien door een VGW-lens en dat mensen zich richten op het verbeteren van veiligheids- en gezondheidsresultaten met behulp van een voorstrevende houding wat betreft VGW. 	<p>Europees Agentschap EU-OSHA.</p> <p>Nationale instanties.</p> <p>Werknemersvertegenwoordigers en -organisaties.</p> <p>Branche (vereniging).</p> <p>Werkgeversverenigingen.</p> <p>Europese Commissie.</p> <p>Onderwijsaanbieders.</p> <p>Academische wereld.</p>	<p>2023</p> <p>-</p> <p>2030</p>

Actie	Specifieke taken	Belangrijkste belanghebbende(n) en andere relevante groepen belanghebbenden	Tijdschema
Verstrekking van financiering	<ul style="list-style-type: none"> Te beginnen met een analyse van de behoefte aan overgangsfinitiering voor VGW voor branches en sectoren, en communicatie over resultaten. Opbouw van financieringsnetwerken tussen bedrijven en instellingen. Ervoor zorgen dat maatregelen ter bescherming van de veiligheid en gezondheid van werknemers niet uit het oog worden verloren als gevolg van kostenoverwegingen. De beschikbaarheid van fondsen moet worden gekoppeld aan strengere sociale en governance-eisen die collectieve arbeidsovereenkomsten en de rechten van werknemers eerbiedigen (EVV, 2021b). 	<p>Europees Agentschap EU-OSHA.</p> <p>Nationale instanties.</p> <p>Werkgeversverenigingen.</p> <p>Branche (vereniging).</p>	<p>2025</p> <p>-</p> <p>2040</p>
Bescherming van en hulp aan gemarginaliseerde groepen	<ul style="list-style-type: none"> De transitie naar een circulaire economie aangrijpen als een kans om de situatie van laaggeschoolde en migrerende werknemers te verbeteren, evenals van informele werknemers, die fundamentele kwetsbaarheden gemeen hebben en slechts beperkte toegang hebben tot gezondheids- en sociale bescherming (Lee en Di Ruggiero, 2022). Deze werknemers ondersteunen door integratie-, scholings- en arbeidsveiligheidsprogramma's in te voeren en uit te breiden. (Om-)scholingsmogelijkheden afstemmen op de sociale situatie (wat betreft tijdelijke middelen, capaciteiten, motivatie). Daarnaast moeten meer middelen worden uitgetrokken voor toezichts- en controlemaatregelen die gericht zijn op individuele arbeidsomstandigheden om de vooruitzichten van kwetsbare werknemers in een circulaire economie te verbeteren. 	<p>Europees Agentschap EU-OSHA.</p> <p>Werknemersvertegenwoordigers en -organisaties.</p> <p>Nationale instanties.</p> <p>Academische wereld.</p> <p>Onderwijsaanbieders.</p> <p>Wetenschappelijke wereld.</p> <p>Overig.</p>	<p>2023</p> <p>+</p> <p>(voortdurende inspanningen)</p>
Integratie van VGW-overwegingen in de politieke besluitvorming	<ul style="list-style-type: none"> Om de overheidsinvesteringen in VGW op te voeren, moet VGW voorop staan in alle relevante wetgeving. Een cruciaal element voor succesvolle resultaten qua regelgeving is het afstappen van de nadruk op kwantitatieve effecten (zie bijvoorbeeld DGIP, 2022a). 	<p>Europese Commissie.</p> <p>Europees Agentschap EU-OSHA.</p> <p>Nationale instanties.</p> <p>Werknemersvertegenwoordigers en -organisaties.</p>	<p>2023</p> <p>-</p> <p>2027</p>

Actie	Specifieke taken	Belangrijkste belanghebbende(n) en andere relevante groepen belanghebbenden	Tijdscha- ma
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De nadruk moet liggen op empirisch onderbouwd en toekomstgericht beleid om waarborgen te vermijden die te beperkt zijn en ervoor te zorgen dat rechten adequaat worden beschermd (zie bijvoorbeeld de kritiek op de AI-verordening (HRW, 2021)). ▪ Het vergroten van de invloed van vakbonden zal van cruciaal belang zijn om belanghebbenden in het veld een luide stem te geven op macro- (EU, nationaal), meso- (sectoraal) en microniveau (bedrijfsleven) (DGIP, 2022b; EVV, 2021a). ▪ Tot slot is het raadzaam om VGW-kwesties in aanbestedingsnormen te integreren door een holistische aanpak te ontwikkelen die gericht is op circulariteit en veiligheid van werknemers (vergelijkbaar met de strategie voor “door ontwerp duurzame” chemische stoffen in het kader van de Europese Green Deal) (zie JRC, 2022a). 	<p>Academische wereld.</p> <p>Wetenschappelijke wereld.</p> <p>Overig.</p>	
<p>Bescherming van de stem van werknemers</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Werknemers en werknemersvertegenwoordigers moeten het recht hebben om gehoord te worden in alle zaken die betrekking hebben op hun veiligheid en gezondheid, om uitholling van vereisten inzake bescherming op de lange termijn te vermijden. ▪ Door samen te werken met werknemersvertegenwoordigers om de gevolgen van de overgang naar een circulaire economie voor collectieve arbeidsovereenkomsten te evalueren en waar nodig het toepassingsgebied ervan te herzien, kunnen de rechten van vakbonden worden gewaarborgd (EVV, 2021a). ▪ Op deze manier kan ervoor worden gezorgd dat nieuwe groene banen vakbondsvertegenwoordiging mogelijk maken en onderhandelingsrechten eerbiedigen, en dat arbeidsnormen en sociale rechten deel uitmaken van elke nieuwe sectorale klimaatstrategie (EVV, 2021b). 	<p>Europees Agentschap EU-OSHA.</p> <p>Europese Commissie.</p> <p>Werknemersvertegenwoordigers en -organisaties.</p> <p>Werkgeversverenigingen.</p> <p>Nationale instanties.</p> <p>Branche (vereniging).</p> <p>Academische wereld.</p> <p>Overig.</p>	<p>2023 + (voortdurende inspanningen)</p>
<p>Creëren van op VGW gerichte omscholingsmogelijkheden</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ In alle branches die door de transformatie naar de circulaire economie worden getroffen, zal het noodzakelijk zijn de bevordering van omscholing en een leven lang leren proactief te ondersteunen met 	<p>Europees Agentschap EU-OSHA.</p>	<p>2023+ (voortdurende inspanningen)</p>

Actie	Specifieke taken	Belangrijkste belanghebbende(n) en andere relevante groepen belanghebbenden	Tijdschaal
	<p>nauwe samenwerking tussen alle belanghebbenden.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Dit zal waarschijnlijk doeltreffender zijn als de toegang eenvoudig is, bijvoorbeeld met individuele leerrekeningen en microcredentials (op basis van de EU-actie om een leven lang leren en inzetbaarheid te verbeteren (Europese Commissie, 2021)). ▪ De inhoud moet relevant zijn voor zowel de vereisten van bedrijven als individuele behoeften, waardoor nauwe samenwerking met lokale belanghebbenden nodig is voor behoeftenonderzoek om discrepanties tussen vraag en aanbod van vaardigheden te vermijden (Corradini e.a., 2022). ▪ Inspanningen op het gebied van bijscholing en omscholing moeten regionaal van aard zijn en gebaseerd zijn op het inventariseren van en anticiperen op de behoeftes aan vaardigheden van bedrijven ten opzichte van het opleidingspotentieel (EVV, 2021a). ▪ Op bedrijfsniveau moeten VGW-vertegenwoordigers worden betrokken bij de ontwikkeling van concrete maatregelen die een eerlijke transitie voor werknemers waarborgen (EVV, 2021a). 	<p>Werknemersvertegenwoordigers en -organisaties.</p> <p>Onderwijsaanbieders.</p> <p>Werkgeversverenigingen.</p> <p>Nationale instanties.</p> <p>Branche (vereniging).</p> <p>Academische wereld.</p> <p>Overig.</p>	
<p>Harmonisatie van relevante normen in de hele EU</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Het vaststellen van duidelijke EU-brede normen om mazen in de wetgeving op het gebied van VGW te dichten, zou concurrentieverstoring voorkomen en bijdragen tot een doeltreffende regulering in alle branches en de EU-taxonomie, waarbij wordt geanticipeerd op versnipperde regelgeving tussen de lidstaten, het gebied van VGW en de ontwikkeling naar de circulaire economie wordt versneld (Nachhaltigkeitsrat, 2021). ▪ Met het harmoniseren van arbeidsnormen in alle lidstaten zou verzet door individuele staten worden voorkomen, bijvoorbeeld op het gebied van rechten voor platformwerkers (EURactiv, 2022). ▪ Dit zou ervoor zorgen dat arbeidsrechten volledig gehandhaafd blijven en werknemers niet worden uitgebuit, ook als arbeidsmobiliteit tijdens de transitie wordt bevorderd om een tekort of een teveel aan 	<p>Europese Commissie.</p> <p>Europees Agentschap EU-OSHA.</p> <p>Werknemersvertegenwoordigers en -organisaties.</p> <p>Werkgeversverenigingen.</p> <p>Nationale instanties.</p> <p>Branche (vereniging).</p> <p>Academische wereld.</p> <p>Wetenschappelijke wereld.</p>	<p>2023</p> <p>-</p> <p>2035</p>

Actie	Specifieke taken	Belangrijkste belanghebbende(n) en andere relevante groepen belanghebbenden	Tijdschema
	<p>arbeidskrachten te voorkomen (EESC, 2022).</p> <ul style="list-style-type: none"> De invoering en toepassing van digitale tweelingen en materiaalpaspoorten voor producten, in nauwe samenwerking met vertegenwoordigers van het bedrijfsleven, zou garanderen dat informatie over voor VGW relevante materiaaleigenschappen eenvoudig beschikbaar is in alle stadia van de levenscyclus van een product (zie JRC, 2022b; BusinessEurope, 2022). 		
Opbouw van een bekwaam VGW-kennisnetwerk	<ul style="list-style-type: none"> Het genereren, beheren en leveren van relevante top-town- en bottom-up-informatie aan belanghebbenden die zich bezighouden met VGW, zorgt ervoor dat kennis actueel en voor iedereen beschikbaar is. Er dient een informatienetwerk te worden opgezet om de communicatie over VGW te verbeteren en te stroomlijnen, goede praktijken onder de aandacht van werknemers en werkgevers te brengen en nationale en Europese agentschappen in staat te stellen ervaringen in de hele EU uit te wisselen (d.w.z. feedback van werknemers mogelijk te maken) en samenhang in de EU met betrekking tot opleidingsprogramma's en -normen te waarborgen. Op kennis gebaseerde ondersteuning (bv. voor informatie en technische bijstand, voor regionale of sectorale opleidingscentra of voor formele samenwerking en kennisuitwisseling op het gebied van aan de circulaire economie gerelateerde activiteiten) moet met name op het niveau van kmo's worden verleend (EVI, 2021). 	<p>Europees Agentschap.</p> <p>Nationale instanties.</p> <p>Werknemersvertegenwoordigers en -organisaties.</p> <p>Werkgeversverenigingen.</p> <p>Branche (vereniging).</p> <p>Academische wereld.</p> <p>Onderwijsaanbieders.</p> <p>Wetenschappelijke wereld.</p> <p>Overig.</p>	<p>2023 + (voortdurende inspanningen)</p>

Conclusies

De overgang van de EU naar een meer circulaire economie kan alleen een rechtvaardige -overgang zijn als zowel het proces als de resultaten ervan zo eerlijk en inclusief mogelijk zijn. Veiligheid en gezondheid van werknemers is van cruciaal belang om niemand achter te laten en is een van de belangrijkste beleidsterreinen bij de aanpak van ecologische, economische en sociale duurzaamheid (IAO, 2022). Het veronachtzamen van het belang van VGW en het niet aangaan van de uitdaging van voortdurende verbetering zou een hoge prijs voor de samenleving meebrengen en tot grotere ongelijkheid leiden. In de toekomst zullen goed gecoördineerde en tijdige beleidsacties nodig zijn die het resultaat zijn van de gezamenlijke inspanningen van een uitgebreide alliantie op meerdere niveaus om Europa's traditie als pionier op het gebied van

werknemersbescherming voort te zetten. Dit omvat het **opbouwen van informatienetwerken die beschikbaar zijn voor alle belanghebbenden en snelle feedback en verspreiding van kennis mogelijk maken** en gelijke tred kunnen houden met snelle veranderingen. De integratie van nauwkeurig geanalyseerde, regionale en sectorspecifieke behoeftes op het gebied van VGW biedt een kans om de meest kwetsbaren te beschermen en op die manier de meest pertinente belofte van de transitie naar een sociale, groene en circulaire economie te realiseren, voor een beter leven voor iedereen.

Referenties

- Bruinen de Bruin, Y., Franco, A., Ahrens, A., Morris, A., Verhagen, H., Kephelopoulos, S., Dulio, V., Slobodnik, J., Sijm, D.T.H.M., Vermeire, T., Ito, T., Takaki, K., De Mello, J., Bessems, J., Zare Jeddi, M., Tanarro Gozalo, C., Pollard, K., McCourt, J., en Fantke, P. (2022). Enhancing the use of exposure science across EU chemical policies as part of the European Exposure Science Strategy 2020-2030. *Journal of Exposure Science & Environmental Epidemiology*, 32(4), 513-525.
<https://doi.org/10.1038/s41370-021-00388-4>
- BusinessEurope (2022). *Digital Product Passport*. Standpuntnota BusinessEurope. Geraadpleegd op 27 oktober 2022, van:
https://www.businesseurope.eu/sites/buseur/files/media/position_papers/iaco/2022-02_businesseurope_position_paper_on_digital_product_passport.pdf
- Corradini, C., Morris, D. en Vanino, E. (2022). Towards a regional approach for skills policy, *Regional Studies*. <https://doi.org/10.1080/00343404.2022.2031950>
- DG IPOL – directoraat-generaal Intern Beleid (2022a). *Assessment of current initiatives of the European Commission on better regulation*. Geraadpleegd op 27 oktober 2022, van:
[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2022/734766/IPOL_IDA\(2022\)734766_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2022/734766/IPOL_IDA(2022)734766_EN.pdf)
- DG IPOL – directoraat-generaal Intern Beleid (2022b). *Unionisation and the twin transition. Good practices in collective action and employee involvement*. Op 27 oktober 2022 ontleend aan:
[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2022/733972/IPOL_STU\(2022\)733972_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2022/733972/IPOL_STU(2022)733972_EN.pdf)
- EESC – Europees Economisch en Sociaal Comité (2022). *Labour mobility should not be a quick fix for worker shortages*. Op 27 oktober 2022 ontleend aan: <https://www.eesc.europa.eu/en/news-media/news/labour-mobility-should-not-be-quick-fix-worker-shortages>
- EPSU – Europese Federatie van ambtenarenavakbonden (2020). *Safe Jobs in the Circular Economy*. Op 20 november 2022 ontleend aan: <https://www.epsu.org/article/safe-jobs-circular-economy-new-epsu-report>
- EVV – Europees Verbond van Vakverenigingen (2021a). *European Social Partners' project on circular economy and the world of work. Final report*. Op 26 oktober 2022 ontleend aan:
https://resourcecentre.etuc.org/sites/default/files/2021-10/Brochure%20Final%20report%20circular%20ecenomy_EN_v4_bis_compressed.pdf
- EVV – Europees Verbond van Vakverenigingen (2021b). *ETUC resolution on "Fit for 55" package*. Op 27 oktober 2022 ontleend aan: <https://www.etuc.org/sites/default/files/document/file/2021-03/ETUC%20resolution%20on%20Fit%20for%2055%20Package.pdf>
- EVI – Europees Vakbondsinstuut (2017). *Occupational safety and health in 2040: Four scenarios*. Op 26 oktober 2022 ontleend aan: <https://www.etui.org/publications/guides/occupational-safety-and-health-in-2040-four-scenarios>
- EU-OSHA – Europees Agentschap voor de veiligheid en de gezondheid op het werk, *Foresight Study on the Circular Economy and its effects on Occupational Safety and Health*, 2021. Beschikbaar op:
<https://osha.europa.eu/en/publications/foresight-study-circular-economy-and-its-effects-occupational-safety-and-health>
- EURactiv (2022). *Eight EU countries push back against stricter conditions for platform workers' status*. Op 26 oktober 2022 ontleend aan: <https://www.euractiv.com/section/sharing-economy/news/eight-eu-countries-push-back-against-stricter-conditions-for-platform-workers-status/>

- Europese Commissie (2020a). *Een nieuw actieplan voor een circulaire economie. Voor een schoner en concurrerender Europa*. Op 26 oktober 2022 ontleend aan: https://ec.europa.eu/environment/circular-economy/pdf/new_circular_economy_action_plan.pdf
- Europese Commissie (2020b). *Een nieuwe industriestrategie voor Europa*. COM/2020/102 final van 10 maart 2020. Op 26 oktober 2022 ontleend aan: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52020DC0102>
- FEPS – Foundation for European Progressive Studies (2022). *The Circular Economy and Green Jobs in the EU and Beyond*. Op 27 oktober 2022 ontleend aan: https://circulareconomy.europa.eu/platform/sites/default/files/220224_circular_economy_final_book.pdf
- HRW – Human Rights Watch (2021). Q&A: *How the EU's Flawed Artificial Intelligence Regulation Endangers the Social Safety Net*. Op 27 oktober 2022 ontleend aan: https://www.hrw.org/sites/default/files/media_2021/11/202111hrw_eu_ai_regulation_qa_0.pdf
- IAO – Internationale Arbeidsorganisatie (2022). *Frequently Asked Questions on just transition*. Op 27 oktober 2022 ontleend aan: https://www.ilo.org/global/topics/green-jobs/WCMS_824102/lang--en/index.htm
- JRC – Gemeenschappelijk Centrum voor onderzoek (2022a). *Safe and sustainable by design chemicals and materials*. Op 27 oktober 2022 ontleend aan: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/567e3b0f-a66a-11ec-83e1-01aa75ed71a1/language-en>
- JRC – Gemeenschappelijk Centrum voor onderzoek (2022b). *Towards a green & digital future*. Op 27 oktober 2022 ontleend aan: <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC129319>
- Lee, J., en Di Ruggiero, E. (2022). How does informal employment affect health and health equity? Emerging gaps in research from a scoping review and modified e-Delphi survey. *International Journal for Equity in Health*, 21, artikel 87. <https://doi.org/10.1186/s12939-022-01684-7>
- Nachhaltigkeitsrat (2021). *Circular Economy: Leveraging a Sustainable Transition*. Op 27 oktober 2022 ontleend aan: https://www.nachhaltigkeitsrat.de/wp-content/uploads/2022/02/20211005_RNE-Statement_Circular-Economy-1.pdf

Auteurs: Cornelia Daheim, Jessica Prendergast en Jörg Rampacher (Future Impacts).

Afbeeldingen: Michelle Winkelsdorf.

Projectbeheer: Annick Starren, Yuri Bruinen de Bruin, Emmanuelle Brun - Europees Agentschap voor veiligheid en gezondheid op het werk (EU-OSHA).

Deze beleidsnota is opgesteld in opdracht van het Europees Agentschap voor veiligheid en gezondheid op het werk (EU-OSHA). Alleen de auteurs zijn verantwoordelijk voor de inhoud ervan, met inbegrip van de geuite standpunten en/of conclusies, en deze inhoud komt niet noodzakelijkerwijs overeen met de standpunten van EU-OSHA.

Het Europees Agentschap noch personen die namens het Agentschap optreden, zijn aansprakelijk voor gebruik van de volgende informatie.

© Europees Agentschap voor veiligheid en gezondheid op het werk, 2024

Hergebruik van teksten met bronvermelding is toegestaan.

Voor gebruik of overname van foto's of andere materialen die niet onder het auteursrecht van EU-OSHA vallen, moet u rechtstreeks toestemming vragen aan de houders van het desbetreffende auteursrecht.